

Міхно О. (2018) Педагогічний календар. Червень 2018: [пед. календар на червень 2018 р.: 90 років від дня народж. Семена Гончаренка (1928–2013); 130 років від дня народження Олександра Янати (1888–1938); 120 років від дня народження Тетяни Бугайко (1898–1972); 175 років від заснування Одеської школи для глухонімих дітей; 110 років від заснування у Києві Фребелівського жіночого інституту для підготовки виховательок дитячих садків; анонс «Виставка-фантазія «Шкільний портфель» в Педагогічному музеї України]. *Справи сімейні*. №6. С. 24–27.

Mikhno O. (2018) Pedagogical calendar. June 2018: 90th Birthday. Goncharenko seeds (1928–2013); 130 years since the birth of Alexander Janata (1888–1938); 120 years since the birth of Tatiana Bugaiko (1898–1972); 175 years since the foundation of the Odessa school for deaf children; 110 years since the foundation of the Friebel Women's Institute in Kyiv for the preparation of kindergarten teachers; announcement "Exhibition-fantasy" School Briefcase "at the Pedagogical Museum of Ukraine]. *Справи сімейні*. №6. Pp. 24–27.

Педагогічний календар. Червень 2018

90 років від дня народження Семена Гончаренка (1928—2013), українського педагога, методолога педагогічної науки

Семен Устимович Гончаренко народився 9 червня 1928 у с. Шпакове (нині Новомиргородського району Кіровоградської області). Закінчив Кіровоградський державний педагогічний інститут і почав працювати вчителем. З 1955 по 1958 навчався в аспірантурі Українського науково-дослідного інституту педагогіки (УНДІП), потім працював молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником цього інституту.

1961 Семен Устимович захищає кандидатську дисертацію з проблем методики навчання фізики, а 1989 — докторську дисертацію. 1990 йому присвоєно вчене звання професора.

З 1966 по 1993 Семен Гончаренко — заступник директора НДІ педагогіки УРСР. 1992 його обрано дійсним членом АПН України, а в березні 1993 — академіком-секретарем Відділення дидактики, методики і інноваційних технологій АПН України.

Наукові інтереси вченого охоплюють широке коло проблем від методології педагогіки до популяризації наукових знань. Вагомими результатами наукової праці С. Гончаренка є курси методики фізики та шкільні підручники.

Значним є його внесок в обґрунтування засад нової школи в незалежній Україні. Перша концепція середньої загальноосвітньої школи (1991), концепція гуманітаризації освіти створені під його керівництвом. Семен Гончаренко обґрунтував дидактичну систему формування природничо-наукової картини світу у школярів, опублікував чотиритомну методику навчання фізики в середній школі, створив перше покоління національних підручників з фізики

для 9—11 класів загальноосвітньої школи з поглибленим вивченням цього предмета, написав багато посібників для вчителів і учнів.

С.Гончаренко був постійним і активним членом редакційної колегії журналу «Фізика та астрономія в школі» від початку його заснування (1995). Був одним з організаторів олімпіади юних фізиків в Україні.

Автор понад 300 друкованих праць, «Українського педагогічного словника». Відомий як популяризатор наукових знань, автор 12 науково-популярних книжок для дітей різного віку.

С. Гончаренко сформував потужну наукову школу. Офіційно під його керівництвом виконано й успішно захищено понад 80 докторських і кандидатських дисертаційних досліджень. Не злічити також тих, кому вчений неодноразово допомагав порадою, кого консультував, підтримував, стимулював до пошуку.

Семен Устимович помер 7 квітня 2013 року. Похований у Києві на Лісовому кладовищі.

130 років від дня народження Олександра Янати (1888—1938), українського агронома, ботаніка, педагога, краєзнавця

Олександр Алоїзович Яната народився 9 червня 1888 в м. Миколаєві. В 1905 закінчив Миколаївське середнє реальне училище і став студентом Новоолександрівського інституту сільського господарства та лісівництва в Пулавах (тепер територія Польщі). Водночас вступив на агрономічне відділення Київського політехнічного інституту, де у 1907 очолив освітнє молодіжнє товариство «Гурток натуралістів». У 1909 брав діяльну участь у створенні Миколаївського товариства аматорів природи.

1911 Олександр Яната закінчив Київський політехнічний інститут і перебрався до Сімферополя, де виконував обов'язки консерватора в Природничо-історичному музеї. 1913 розпочав систематичні дослідження флори Кримської яйли, обійнявши посаду керівника відділу луківництва в «Партії Кримських водних розвідок». У 1914 вийшло у світ перше видання його книги «Растение и его жизнь». Учений організував на Ай-Петрі дослідну біологічну (лучну) станцію.

Упродовж 1919—1920 Олександр Яната завідує кафедрою ботаніки в Київському інституті народної освіти ім. М. Драгоманова. 1920 він засновує «Український ботанічний журнал» і стає його відповідальним редактором.

У 1923 очолив комісію по Київському ботанічному саду (нині — імені академіка О.В. Фоміна). Протягом 1924—1933 О. Яната працював у Харківському сільськогосподарському інституті, керівником Харківської науково-дослідної кафедри прикладної ботаніки. У 1932—1933 учений — співробітник відділу гірської меліорації Всесоюзного науково-дослідного інституту лісового господарства і агролісомеліорації (Харків).

Педагогічні погляди О. Янати утверджувалися і міцніли у процесі його безпосередньої і найактивнішої діяльності. Переконаний послідовник Костянтина Ушинського, він широко пропагував і впроваджував в життя його

педагогічні ідеї. Помітним внеском О.Янати в розвиток українського шкільництва стало написання підручників українською мовою. Особливо важливого значення набувають сьогодні його ідеї щодо екологічної освіти та навчання. Величезну увагу приділяв О.Яната шкільним ботанічним садкам.

За своє коротке життя Олександр Алоїзович написав близько 300 праць, що розкривають різноманітні питання біологічної та сільськогосподарської науки. О. Яната є високим взірцем моралі і чистого сумління. Чех за походженням, в анкеті писав: «українець (з чехів)» і був українським патріотом, поважав і з ризиком для власного життя обстоював інтереси кримських татар.

У березні 1933 року О. Янату звільнили з роботи — за «притягнення буржуазних екологічних теорій у галузі боротьби з бур'янами», а 4 травня він був заарештований органами НКВС та засуджений на 5 років і відправлений до виправно-трудового табору.

Помер Олександр Алоїзович Яната 3 червня 1938 в Соловецькому таборі.

120 років від дня народження Тетяни Бугайко (1898—1972), українського педагога, методиста, літературознавця, першої в Україні жінки-доктора педагогічних наук

Тетяна Федорівна Бугайко народилася 25 червня 1898 у Єревані (Вірменія); того ж року сім'я переїхала в м. Ромни на Сумщині. У 1907 Т. Бугайко вступає до Роменської жіночої гімназії, а в 1915 — на історико-філософський факультет Московських вищих жіночих курсів. У 1928—1931 навчалася у Полтавському інституті соціального виховання. У 1936 закінчила Ніжинський державний педагогічний інститут.

З 1933 до 1936 Тетяна Федорівна працювала вчителем української мови і літератури середньої школи №3 м. Щорс на Чернігівщині. З 1939 працює викладачем у Київському державному педагогічному інституті ім. О.М. Горького (нині Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова). Вже будучи досвідченим науковцем, Т. Бугайко продовжувала працювати за сумісництвом у середній школі. Так, у 1936—1947 вона викладала українську мову і літературу в 2-й залізничній школі Південно-Західної залізниці (нині київська гімназія №59 ім. О.М. Бойченка). У 1940 р. їй присвоєно звання Заслуженого учителя школи УРСР. У роки Другої світової війни Тетяна Федорівна працює вчителем російської мови в середній школі №5 ст. Котельниково Сталінградської області РСФСР, а потім, до 20 лютого 1944 р. у середній школі №28 м. Алма-Ата Казахської РСР

У березні 1944 р. за викликом міністерства освіти Української РСР Т. Бугайко прибула до Києва, де продовжила працювати в Українському науково-дослідному інституті педагогіки (УНДІП) та викладачем кафедри методики мови і літератури Київського державного педагогічного інституту.

Працюючи в УНДІПі, Тетяна Федорівна в 1946 успішно захистила кандидатську дисертацію. Одночасно в 1951—1954 працювала головним редактором журналу «Література в школі», редактором республіканського науково-методичного збірника «Методика викладання літератури». У 1957 їй

був присуджений науковий ступінь доктора педагогічних наук. Проблеми, порушені у працях Т. Бугайко, в основному стосувалися різних аспектів викладання літератури в школі. Т. Бугайко підготувала 17 кандидатів наук й сприяла підготовці 5 докторів наук.

Тетяни Федорівни не стало 25 жовтня 1972. Місце її останнього спочинку — Байковий цвинтар.

З 1979 у Педагогічному музеї України зберігається архів Т. Бугайко, який вона особисто збирала і заповідала передати до музею. Це понад 200 одиниць зберігання: особисті речі (серед яких — робочий стіл, книжкова шафа, друкарська машинка, годинник, парасолька), документи, матеріали педагогічної, наукової та громадської діяльності, фотографії, листи, книги з дарчими підписами, рукописи (чернетки книг і статей, конспекти, тексти доповідей і виступів тощо).

Події

175 років від заснування Одеської школи для глухонімих дітей

Школа для глухонімих дітей в Одесі була заснована у червні 1843 р. Георгієм Олександровичем Гурцовим, колишнім директором Санкт-Петербурзького училища для глухонімих. Постать Георгія Гурцова (1778—1858) в українській сурдопедагогіці вагома і значуща. Його ім'я стоїть поряд з такими особистостями, як Микола Лаговський, Іван Соколянський, Ніна Патканова та ін.

У період керівництва Г. Гурцова і його послідовників Одеська школа процвітала і поступово розвивалася, плани й завдання ставали дедалі ширшими, а майбутнє закладу забезпечувалося завдяки жвавому інтересу та підтримці суспільства. Після смерті Г. Гурцова у 1858 школою керувала його донька Софія Аніскевич. Загалом, під керівництвом Г. Гурцова та його сім'ї Одеська школа для глухонімих дітей проіснувала 53 роки. В 90-х роках XIX століття вона почала швидко занепадати. 1896 директор школи Л. Міткевич закрила її, мотивуючи це своїм від'їздом з Одеси. Сім років Одеса не мала спеціального закладу для глухонімих дітей. Відкриття нового училища-інтернату відбулося 25 вересня 1903 р.

Нормальному існуванню школи постійно загрожувала нестача коштів, недостатня кількість кваліфікованих працівників та непостійність педагогічного персоналу. У 1917, після припинення пожертвувань приватних осіб, заклад, по суті, закrywся. Зі встановленням радянської влади в Одесі школа відновила свою роботу. На сьогодні вона продовжує навчати дітей з порушеннями слуху та має назву «Комунальний заклад «Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат № 91 I-III ступенів».

110 років від заснування у Києві Фребелівського жіночого інституту для підготовки виховательок дитячих садків

Навесні 1908 р. спільними зусиллями групи професорів Університету св. Володимира, учителів та громадських діячів м. Києва було відкрито Фребелівське товариство сприяння справі виховання. Відповідно до проекту Статуту Товариства, затвердженого на першому його засіданні (21 травня 1908), прийнято ухвалу про відкриття у Києві Фребелівського педагогічного інституту, головною метою якого визначено «підготовку досвідчених виховательок та вчительок».

У проекті Статуту Фребелівського товариства зазначалося: «Для досягнення мети (розвитку і вдосконалення справи виховання) товариство започатковує педагогічний Фребелівський інститут із взірцевим дитячим садком, притулком і початковою школою для підготовки вихователів, дитячих садівниць, нянь і взагалі осіб, які готуються до педагогічної справи». Статут Фребелівського інституту був затверджений 22 червня 1908.

Першим директором Інституту став визнаний учений, психолог, педагог, голова Київського Фребелівського товариства сприяння справі виховання, професор Університету св. Володимира, доктор медицини Іван Сікорський.

Анонс

Виставка-фантазія «Шкільний портфель»

Шкільна сумка – знайомий для кожного школяра предмет. Вона пройшла багато видозмін та призначень: від глиняних посудин, полотняної торби до сучасного зручного рюкзака з ортопедичною спинкою.

У 50-70 роках минулого століття в Україні були популярні шкільні портфелі та ранці. Шкіряні, або із замітника, однотипні, важкі та не дуже зручні. Ним бились, його губили, катались зимою з гірки, носили важкі підручники, зошити, письмове приладдя.

З портфелем та школою пов'язано багато спогадів, смішних та не дуже історій. Ми вирішили зробити виставку, присвячену саме цьому шкільному предмету та його вмісту.

Запрошуємо дорослих та дітей **19 червня о 15.00** на відкриття виставки-фантазії «Шкільний портфель».

Але виставка має одну особливість! Вона не завершена!!! Завершити її можете тільки Ви своїми історіями та спогадами про шкільне дитинство!

Адреса та контакти:

Київ, вул. Володимирська, 57 (Будинок учителя, 2-й поверх праворуч).

Телефон: 234-36-88, e-mail: pedmuz@gmail.com, сайт: <http://pmu.in.ua/>.

Музей працює: понеділок-п'ятниця з 10.00 до 17.00 (у суботу-неділю та у інший час — за домовленістю).